

Reenkarnasyona inanıyor olsaydım bu hayatında kullanmadığın imkanların bir sonraki hayatında elinden alınacağını iddia eden bir metafizik inşa ederdim. İyilik yapma imkanın var ve yapmıyorsun, bir sonraki hayatında bu imkanın olmayacak, aklın var ama düşünmüyorsun, bir sonraki hayatında aklın olmayacak, temizlik imkanın var ama umurunda değil, bir sonrakinde temizlenemeyeceksin... gibi.

Pek inandırıcı değil: Daha *yüksek* kademelere nasıl çıkıyoruz? İmkanlarımızın tamamını kullanarak? Aklını zorluyorsun, zorluyorsun, bir sonraki hayatında daha çok aklın oluyor, zenginliğini infak ediyorsun, bir sonrakinde daha zengin bir aileye doğuyorsun, çok temiz olursan bir sonrakinde obsesif birine dönüşüyorsun... falan.

Günah işlediysen ne oluyor? İki ihtimal var, bir sonraki hayatında şartların değişiyor ve *bakıyorlar* yine aynı günahı işleyecek misin? Veyahut ceza görüyor ve günahın çapına göre bir hayvana dönüşüyorsun.

İleride hikayeleştirip biraz daha geliştireyim.

İnsanların modern dünyayla başa çıkma yetenekleri zayıflıyor. *Anlam üretmek* zorlaşıyor, her türünden dinin ve *düz dünyacılık*, *astroloji* veya *komple teorileri* gibi düşüncelerin giderek *normal* hale gelmesinin sebebi de bu karmaşıklık karşısında büyüyen çaresizliğimiz. Modern dünyanın bize sunduğu *makinenin* tamamını idrak etmek mümkün değil, makineyle sadece yaşamamıza izin vereceği ölçüde muhatap oluyoruz. Mühendis bina yaparken akıllı, doktor hastasına bakarken modern, öğretmen öğrencilerine *sadece gerçeği* anlatıyor ama makineyle işi bitip, vazifesini yapınca dünyalarını atadan dededen (veya üçüncü sınıf kaynaklardan gördüğü) diğer *basit* şekillerde anlamlandırmaya devam ediyorlar.

Karar Verme Teorisi (Decision Theory) diye bir alan vardır, bunun hocalarından biri Harvard'dan telif almış, arkadaşına danışmış. Arkadaşı da *Karar verme üzerine çalışan sensin, neden kendi alanını kullanmıyorsun?* diye sorunca, *aaah, bu ciddi bir mesele* diye cevap vermiş hoca. *Bu ciddi bir mesele* yani teorilerimizin, rasyonelliğin, bilimselliğin işe yaramadığı çünkü duygularımızın da dahil olması gereken mesele.

Psikologsun ama arkadaşın birinden bahsettiğinde ilk burcunu soruyorsun.

Sabahlara kadar bilimsellikte kılı kırk yaran tezler yazıp, akşam arkadaşlarıyla *tüm kişilik farklarına* astrolojik açıklamalar getiren ve *ben bunu nereden biliyorum* diye hiç aklına getirmede metafizik tezlerini Twitter'da sonuna kadar savunup, insanlara *kendi inandığı değerlere inanmadığı* için güvenmeyen insan mesela benim için *modern insan* deyince aklıma gelen bir tür. Başkalarının metafiziğine olabildiğince rasyonel ve bilimsel ama kendisinininkine hiç bir şekilde aklını işletmeyen çünkü işletirse dünyayla olan duygusal bağının zarar göreceğini içten içe bilen insan.

Anlam kaygısı diğer tüm kaygılardan daha mühim, zira.